

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 3. An sit possibilis cognitio quiditatiua Dei clara, immediata, & per propriam speciem habita, quæ non sit strictè intuitiua, nec visio beatifica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

erit, ut actus habens pro obiecto Deum minus perfectus sit ex suo intrinseco modo tendendi, quam actus habens pro obiecto creaturam, etiam si sint cætera paria ex parte principiorum. Hoc enim pacto iudicium de creaturâ perfectius videtur esse, quam apprehensio simplex de Deo ab eodem intellectu oriunda, & cognitio eximie clara de creaturâ perfectior haud dubie esse potest, quam cognitio obscura de Deo; etiam si ambigat oriunda à principijs æque perfectis; ut circa dubium etiam possunt. Recognoscatur doctrina vniuersalis de specificatione actuum loco citato Phari tradita. In qua, quod attinet ad rem præsentem, mecum sentit Fasola. p. q. 12. art. 1. dub. 7.

QVÆSTIO III.

An sit possibilis cognitio quiditatiua Dei clara, immediata, & per propriam speciem habita, qua non sit strictè intuitiua, nec viso beatifica.

Este talem cognitionem possibilem Angelis; imo de facto habuisse eos inditam speciem ad illam, multis in locis tenet Scot. in 2. dist. 3. q. 9. & in reportatis eadem dist. & q. in 3. dist. 14. q. 3. in 4. dist. 10. q. 2. art. 3. & in quodlibet. 6. 7. 13. & 14. Idem tenent cum eo Lichetus, & Antonius Andreas eisdem locis. Mayron. q. 15. Prol. art. 2. & quodlib. 4. art. 2. Rada controuert. 10. art. 1. & alij Scotistæ communiter. Consentient Gabriel q. 1. Prol. art. 3. & in 2. dist. 3. q. 2. art. 3. Maior. in 2. dist. 3. q. 2. Ocham. ibid. q. 14. & 15. & q. 1. Prol. art. 5. Basolis, Marfilius, & alij Nominales. Item Capreol. in 2. dist. 3. q. 2. ad argumenta contra 6. concl. & dist. 23. q. vnic. docens, posse dari speciem, quæ repræsentet Deum trinum, & vnum immediatè, abstractiuè tamen, & imperfectè: qualem putat habuisse Paulum post raptum; quia recordabatur Dei à se visi: additque, Adam sic cognouisse Deum ante lapsum. Id quod etiam videtur congruere cum doctrina S. Tho. q. 18. de Verit. art. 1. 2. & 3. vbi docet, Adamum in statu innocentie per speciem à Deo supernaturaliter infusam, atque adeo non alienam, sed propriam cognouisse immediatè Deum; tamen illum, nec intuitiuè, nec quiditatiuè cognouerit. Eandem Scoti sententiam amplectuntur ex modernioribus Salas 1. 2. q. 3. tract. 2. disp. 3. sect. 1. num. 6. & sect. 7. n. 32. & disp. 5. sect. 2. n. 30. Mol. 1. p. q. 1. art. 2. disp. 4. & q. 56. art. 3. & Egid. Lufir. lib. 4. de Beat. q. 9. art. 2. num. 6. & lib. 7. q. 5. art. 1. s. 2. & lib. 8. 2. p. q. 5. Dissentiunt tamen hi Doctores ab Scoto, quòd ille ordinis naturalis facit prædictam cognitionem: hi verò opinantur, non posse non esse illam supernaturalem quoad substantiam. Stat etiam pro sententiâ istâ nouissimè Quiros tom. 1. de Deo disp. 26. sect. 2. cum Granad. & Martinon. ab ipso relatis. Pro oppositâ verò sententiâ stant contra Scotum Vazq. 1. p. disp. 134. & disp. 206. num. 1. Soar. disp. 30. Met. sect. 11. & n. 21. & lib. 1. de Trinit. cap. 11. & lib. 2. de Angelis cap. 17. Arrub. disp. 115. cap. 2. Gran. 1. p. contr. 1. tract. 7. disp. 3. Alarc. tract. 5. disp. 1. cap. 3. Ruiz tom. de Trinit. disp. 42. Fasol. 1. p. q. 12. art. 2. dubit. 16. Bann. 1. p. q. 56. art. 3. dub. 1. Valent. 1. p. disp. 4. de Angelis q. 7. punc. 3. Cabrera 3. p. q. 11. art. 1. disp.

5. 5. 6. & 7. Becan. cap. 9. q. 2. & alij vniuersaliter arbitantes, neququam esse possibilem cognitionem Dei claram, quiditatiuam, immediatam, & per propriam speciem, quæ non sit strictè intuitiua, & viso beatificans habentem eam.

Propositio I.

Possibilis est simplex apprehensio clara, & per propriam speciem habita de Deo, sicuti est in se, vi cuius nequeat determinari intellectus ad absolutè, & de præsentem iudicandum, esse Deum à parte rei, sicut per talem apprehensionem repræsentatur.

Probo propositionem primò. Quia in tali simplici apprehensione nulla ceratur repugnantia, Ergo non est ea deneganda omnipotentia Dei.

Secundò. Quia non repugnat, huiusmodi apprehensionem circa quæuis alia obiecta versari. Ergo nec circa Deum. Consequentia est firma: quia nullum, quod ad rem attinet, potest dari idoneum discrimen. Probo antecedens. Et primùm: quia de facto etiam dantur in nobis apprehensiones simplices claræ, & per species proprias habitæ obiectorum sensibilium, quæ visu, aut alio sensu aliquando percepimus: cum tamen nequaquam iudicare possimus ex vi talium apprehensionum, siue specierum, an absolutè, & de præsentem existant à parte rei talia obiecta, uti à nobis apprehenduntur. Deinde: quia Deus de altero Deo chymarico prout actu, & de præsentem existente clarissimam apprehensionem simplicem habet, dum iudicat, *Non est alius Deus præter me.* Deut. 32. uti monstrabimus in tract. de Scient. de quo tamen nullatenus iudicare potest, quod apprehendit. Cætera etiam quæque obiecta proprio, clarissimoque conceptu apprehendit Deus simpliciter, nihil omnino de ipsis iudicans ex vi talium apprehensionum, prout videbimus in eodem tract. Ergo potiori iure per speciem inditam à Deo poterit intellectus creatus quoduis obiectum, atque adeo Deum ipsum proprio, & claro conceptu apprehendere; quin possit vi talis apprehensionis, siue speciei absolutè iudicare, utrum à parte rei existat, quod apprehendit.

Tertiò. Deus hanc veritatem (quam ipse claro, & proprio conceptu noscit iuxta doctrinam à nobis tradendam in dicto tract. de Scient.) *Si Deus existit, Trinitas personarum in vnitatem essentie existit,* Angelo potest citra dubium per speciem propriam notificare. Ergo & Angelus potest de Deo, prout existente apprehensionem simplicem constituentem eam hypothese per speciem propriam habere; quin possit vi eius iudicare de absolutâ existentia Dei. Hypothesis quippe alicuius conferre non potest ad iudicandum de illo absolutè, sed tantùm conditionatè, quod in hypothese ipsâ positum est, ut est notissimum.

Quartò. Si quis ad breue tempus videret Deum intuitiuè, ut multi consent de Moyse, & Paulo, tranfactâ visione, recordaretur, se Deum vidisse. Ergo simul cum iudicio de visione præterita, simplicem apprehensionem haberet, qua Deum proprio conceptu, sicuti ab ipso visus est, apprehenderet; nec iudicaret tamen. Sicuti nos modò proprio conceptu apprehendimus colorem

antea visum, dum illum nos vidisse meminimus, quin possimus vi talis apprehensionis determinari ad iudicandum, num color de presenti existat, sicuti à nobis antea visus, & de presenti apprehensus est. Connaturale enim est intellectui creato, reseruire sibi speciem obiecti cogniti, qua postea clarissime meminisse queat, se illud antea taliter, vel taliter cognouisse, seu concepisse; ad quod opus est, illud sub eodem profus conceptu, quo prius conceptum est, apprehendere; siue proprius, siue alienus conceptus sit.

39 Quinto. Apprehensio simplex, quantumuis perfecta, & clara, & per speciem propriam habitata, cum sit incapax veritatis, & falsitatis, vt suo loco ostendi, non postulat naturam suam, quod subsistat obiectum, qua ratione ab ipsa apprehenditur, vt patet in apprehensionibus simplicibus clarissimis, propriissimis, ac perfectissimis, quas Deus habet chymararum impossibilium iuxta superioribus dicta. Ergo natura sua indifferens est ad hoc, vt existat, vel non existat id, quod representat existens. Ergo nequit natura sua per se, vel per speciem, à qua nascitur, determinare intellectum ad iudicium de existentia obiecti apprehensa. Bene ergo intelligitur possibilis apprehensio simplex Dei existentis clara, & per propriam speciem habitata, quæ nec sit, nec secum ferat intuitionem iudicatiuam eiusdem existentis Dei.

40 Sexto. Possibilis est intellectus, qui nihil possit concipere per speciem alienam, (vti non potest de facto visus corporeus); & tamen quoduis ens creatum clarissime intueri possit vt relatum ad Deum, non viso similiter Deo intuitione iudicatiua; quia in tali intellectu nulla cernitur repugnantia. Igitur possibilis est apprehensio simplex de Deo habitata per propriam speciem, sine qua, Deo iudicatiue non viso, nequiret à tali intellectu creatura relata ad Deum intuitiue, & clare videri. Mitto alia. Stetque ex dictis, possibilem esse apprehensionem simplicem clarissimam, & per speciem propriam habitam de Deo existente, sicuti est in se, tum constituentem hypobesim, tum etiam non constituentem, iuxta diuisionem datam in Pharo Scient, disp. 2. q. 2. citra iudicium intuitiuum, & absolutum eiusdem obiecti vt existentis.

Propositio 2.

41 Apprehensio simplex de Deo, de qua in præced. propos. neque dicenda est absolute cognitio Dei intuitiua, aut quiditatiua, (tamen si simplex Dei apprehensio quiditatiua, & intuitiua non abs iure vocari possit). Neque vilo modo casu, quod detur, erit visio beatifica.

Prima pars propositionis inde conspicua, est; quia nomen *cognitio* absolute sumptum iudicium sonat; eo quod cognoscere absolute non, vtunque apprehendere, sed iudicatiue percipere id, quod cognosci dicitur, est. Apprehensio tamen simplex habitata per species proprias non est, cur non appelletur quiditatiua, atque etiam intuitiua in suo genere ad distinctionem eius, quæ habetur per species alienas.

42 Secunda autem propositionis pars probatur. Primo; quia apprehensio simplex de Deo quantumuis clara, & propria, non potest esse possessio Dei; (qualis esse debet visio beatifica); eo quod

ex natura sua cum suo obiecto non est connexa, sicut iudicium intuitiuum, & clarum; perindeque, quantum est ex se, illud representaret, etsi illud per impossibile non existeret. Constat autem, non posse esse rei possessionem, quæ vi sua non ponit, aut non supponit rem existentem; nam res non existens reuera possideri non potest. Secundo; quia per apprehensionem simplicem, & de qua tractamus, non persuadet intellectus esse obiectum à parte rei, sicut representatur; atque adeo neque quiescit in veritate eius. Visio autem beatifica talis cognitio debet esse, qua quiescat intellectus beati in veritate obiecti visæ, vt constat. Tertio; quia apprehensio simplex nequit mouere apprehendentis voluntatem ad efficaciter amandum obiectum apprehensum, vt cum communi probo alibi. Visio autem beatifica talis cognitio debet esse, quæ ad amandum Deum efficacissime moueat voluntatem beati. Quarto; quia visio beatifica titulo beatitudinis saltem præcipua creatura rationalis in perfectissima operatione sui generis tali creatura possibili consistere debet; qualis non est apprehensio, sed iudicatiua intuitiuo primæ veritatis, vt constat. Sufficiens hæc pro re competat.

Ex quibus infero cum Egidio contra Vazq. supra, casu, quod aliquis per propriam, & claram speciem cognosceret Deum etiam iudicatiue vt futurum, vel abstractum ab existentia, nequam illud per talem cognitionem fore beatum; & idem est de cognitione conditionata Dei, etiam per propriam speciem habitata; quia nulla talium cognitionum potest esse reuera possessio Dei, prout requiritur ad beatitudinem. Absolutè enim, & de presenti non potest possideri reuera, adhuc per cognitionem, quod absolute, & de presenti reuera existens non supponitur; quia ad possessionem non sufficit intentionalis presentia, quam quiditatiua cognitio tribuit suo obiecto; alioquin per apprehensionem quiditatiuam alterius Dei chymarici diceretur quis talem Deum possidere; imò & beatum esse. Quod est absurdum. Sed requiritur, quod cognitio quiditatiua cum obiecto prout absolute, & de presenti existente essentialiter connexa sit; qualis solum est, quæ Deum absolute, & de presenti existentem clare intuetur iudicatiue. Adde, prædictam cognitionem ineptam fore ad faciendum appetitum creatum, prout ad beatitudinem requiritur, aliisque prærogatiuis veræ beatitudinis destitutam; vt sunt agere cum Deo facie ad faciem; physica eius presentia frui; de bonis eius infinitis gaudere; & similes; quæ sine intuitionem iudicatiuam presentis Dei constare non possunt. Hæc agitur sola, & non alia habet esse beatificam.

Propositio 3.

Possibilis est cognitio iudicatiua Dei quiditatiua, clara, & per propriam speciem habitata, quæ non sit strictè intuitiua; neque visio beatifica.

Consentio in hac propositione cum Doctoribus primæ sententiæ relata n. 34. sed non omnino in fundamentis, nec profus forsitan in sensu. Ego illam intelligo de cognitione quiditatiua tum absolute, qua iudicatur, non quidem an sit, sed quid sit Deus absolute de suo, siue ex conceptu suo obiectiuo; tum conditionata,

qua indicatur, quid sit Deus conditionatè de suo ex aliqua hypothesi factà. Vtramque autem esse possibilem citra beatificam visionem, ex fundamentis imprimis primà, & secundà propositione iactis venit mihi probandum. Quoniam, semel posità simplici apprehensione quiditatia, & proprià Dei, quam esse possibilem ostendimus proposit. 1. confessim intellectus creatus, aut per eandem talis apprehensionis speciem aut per aliam ipsi annexam determinari potest ad iudicandum quiditatiè etiam, & proprio conceptu, aut absolutè esse Deum talem ex suo conceptu obiectiuo, qualis per apprehensionem apparet, aut conditionatè talem Deum fore ex quavis, in quavis hypothesi factà. Neutrum autem horum iudiciorum quantumvis clarum, & per speciem propriam habitum esse beatificam visionem, ex doctrinà datà circa prop. 2. compertum est: quia vtrumque præscindit ab existentia absolutà Dei, seu potius ab statu Dei existentiā absoluto, in quo opus est, quòd videatur Deus existens, vt à vidente per visionem possideatur, illumque beet.

45 Deinde probatur id ipsum. Quia, vt constat ex generalis doctrinà traditā in Pharo Scient. disp. 10. q. 1. veritas quiditatiua, seu absoluta, seu conditionata vniuersiufque entis, etiam in creati, diuersa est ratione status à veritate existentiā absolutà eiusdem: diuersoque subinde iudicio iudicabilis à quouis intellectu est. Poterit ergo illa ab intellectu humano per propriam speciem indicari, quin eodem actu hæc iudicetur. Quod proinde iudicium quiditatiuum, per propriam speciem habitum, & non strictè intuitiuam erit, neque visio beatifica.

46 Præterea certum apud omnes est, vt videbimus in trac. de Scien. scientiam simplicis intelligentiæ, quam Deus habet de possibilitate, atque adeò de quiditate creaturæ, diuersam esse à scientiā visionis, quam habet de eius existentia absolutà, (qua ratione actus diuini diuersi inter se sunt). Tum illam ab hac independentem esse: maneret enim illa in Deo, etsi hæc, non existente creaturà, vt potuit contingere, deficeret. Vnde etiam scientia, quam Deus de sua quiditate habet, diuersa censenda est à scientiā quam habet de sua absolutà existentia; quatenus per primam Deus se cognoscit prout habentem esse quiditatiuum, siue intra statum existentiālem. Hic enim duplex modus essendi duplex est veritas obiectiua per duplicem actum scientiæ scibilis non solum in creaturà, sed etiam in Deo; tamen in Deo prima sine secundà esse non possit, vt potest in creaturà, iuxta dicta in Pharo Scient. disp. 10. q. 1. iam citatà. De quo latius in trac. de Scientiā. Igitur possibilis est cognitio humana iudicatiua, quiditatiua, & habitata per propriam speciem de Deo quoad esse existentiāle absolutum; atque adeò, quæ nec strictè intuitiua, nec visio beatifica sit. Consequentia bona est à paritate rationis. Antecedens autem supponitur ex trac. de Scien.

47 Ex quibus colligo, possibilem quoque esse cognitionem humanam iudicatiuam, & per propriam speciem habitam habentem pro obiecto Deum prout existentem non absolutè, sed sub aliqua conditione, quæ proinde nec strictè intuitiua, nec visio beatifica sit, iuxta superius di-

ca. Nam existentia conditionata Dei diuersa quoque veritas obiectiua est ratione status ab existentia Dei absolutà, & consequenter diuerso iudicio etiam per speciem propriam habito iudicabilis. Quocirca diuersa itidem scientiā se Deus cognoscit prout existentem sub conditione, ac prout existentem absolutè, vt latius etiam ostendemus in trac. de Scientiā.

48 Obijcitur tamen primò contra propositionem. Existentia actualis est prædicatum Dei essentialiale non minus, quam cætera, quæ constituunt essentiam eius: eò enim differt Deus à creaturà, quòd ille necessariò, & essentialiter existit; hæc verò accidentaliter solum, & contingenter. Ergo Deus non potest quiditatiue, siue quoad essentiam cognosci clarè, & per speciem propriam, quin simul cognoscatur, vt actu existens, atque adeò per cognitionem strictè intuitiuam, & beatificam. In quo rursus Deus à creaturà differt, cuius essentia cum existentiam actualem in suo conceptu non inuoluit, bene poterit clarè, & quiditatiue cognosci quin actu existens videatur.

49 Respondet Ægidius supra cum Salas primò, existentiam diuinam non pertinere ad essentiam Dei, sed ad modum tantum essendi eius, atque adeò bene posse essentiam quiditatiue, & per propriam speciem cum præcisione ab existentia cognosci. Sed non bene. Quia, licet existentia diuina non sit de conceptu essentiæ metaphisicæ Dei, sed veluti modus, seu actus attributalis eius; de quo modò non est curandum: ast nequit negari, esse eam physice idem cum Deo, atque ita ad essentiam eius physicam spectare. Quod satis est, vt nequeat Deus per speciem propriam tangere suam essentiam, quin suam quoque existentiam tangat. Quia cognitio per propriam speciem nequam potest præscindere vnam formalitatem ab alià identificatà cum illà, vt in nostrà Pharo Scient. disp. 13. multis monstratum est. Secundò respondet Ægidius, etsi existentia diuina pertineat ad essentiam Dei, atque ita essentia sine existentia cognosci nequeat; possibile tamen esse, vt existentia non sit obiectum formale motiuum, & terminatiuum alicuius cognitionis: idque esse satis, vt talis cognitio abstrahat essentiam ab existentia, & non sit strictè intuitiua, nec visio beatifica. Sed minus bene. Primò; quia, positò, quòd existentia pertineat ad conceptum essentiæ, repugnat prorsus, esse essentiam obiectum formale motiuum, & non existentiam; imò sola realis identificatio essentiæ cum existentia sufficeret; vt id repugnaret, vt ex doctrinà traditā disp. 13. Phari citatà satis, superque constat. Secundò; quia, quidquid sit de motiuo cognitionis, si semel per illam proprio, claro, & iudicatiuo conceptu certitur Deus prout à parte rei absolutè, & de præfenti existens, nihil deest, quominus ea strictè sit intuitiua Dei, & visio beatifica.

50 Respondeo ergo ad argumentum, concedendo antecedens, nempe existentiam Dei actualem esse prædicatum Dei essentialiale; & distinguendo consequens quoad primam partem. Ergo non potest Deus cognosci quiditatiue quoad essentiam, quin cognoscatur actu existens in eo statu, in quo cognoscitur quoad essentiam; concedo. In alio; nego. Et nego secundam partem consequentis; debere scilicet strictè intuitiuam esse, & beatificam quamlibet quiditatiuam Dei cognitionem. Itaque in triplici sta-

tu, quod ad rem attinet, potest spectari Deus cum omnibus suis essentialibus prædicatis, atque adeo etiam cum prædicato actualis existentia; nempe in statu merè quiditativo, eoque aut absoluto, aut conditionato, & in statu existentiæ absoluto: ex quibus duo priores à tertio posteriore præsciunt quoad suam cognoscibilitatem; atque ita in illis integer Deus cognosci potest quoad omnia sua prædicata essentialia; quin per eandem cognitionem in hoc cognoscatur. Quo fit, ut cognitio de integro Deo, atque adeo etiam de existentia actuali eius prout in statu quiditativo præcisè, quantumvis per propriam speciem habita, ita quiditativa sit, ut non sit strictè intuitiva, & visio beatifica; vti est cognitio de Deo ipso, & deque eius actuali existentia prout in statu existentiæ absoluto. Itaque, etsi existentia actualis sit prædicatum Dei essentialia perinde, ac bonitas, vel intellectus, vel voluntas, &c. nihil refert, quominus Deus in tribus statibus prædicatis per propriam speciem possit cognosci quoad actualem existentiam; quemadmodum & quoad bonitatem, vel intellectum, vel voluntatem, &c. quin aut status isti, aut cognitiones correspondentes singulis confundantur. Diuersum quid igitur est, iudicare aut absolute, aut conditionate, Deum esse bonum, vel actu, & necessario existentem de suo, siue ex suo conceptu obiectivo præcisè; ac iudicare absolute, Deum esse bonum, vel actu, & necessario existentem à parte rei existentially. Primum enim etiam de secundo Deo chymærico iudicari potest, de factoque iudicatur verè non solum à creaturâ, sed etiam à Deo: cum tamen secundum de illo verè iudicari non possit, ut constat. Quæ omnia ex vniuersali doctrinâ traditâ disp. 10. Phari citatâ conspicua sunt.

Instabis. Existentiæ actualis Dei non utcumque est prædicatum Dei essentialia, sed prout in statu absoluto existentiæ: quia Deus per suam essentialiam habet realiter, & absolute, atque existentially existere. Ergo, nisi Deus agnoscat, seu iudicetur absolute, existentiallyque, existens à parte rei, non cognoscetur quoad essentialiam; proindeque nec quiditativè. Distinguo antecedens. Existentiæ actualis prout in statu absoluto existentiæ est prædicatum essentialia Dei considerati in eodem statu; concedo. Considerati in alio; nego. Et distinctâ pariter probatione; nego consequentiam. Quia Deus non solum est quiditativè iudicabilis prout in statu absoluto existentiæ, sed etiam prout in statu tum absoluto, tum conditionato quiditativo. Intra vnumquemque autem sunt ei essentialia, quæcumque sunt ei essentialia; non verò licet ex vno ad alium statum comparationem facere: quia alioquin non essent diuersi; sed inter se confunderentur contra vniuersalem doctrinam ex disp. 10. Phari citatâ sæpe statutam.

Ex dictis omnibus liquet primò, cognitionem quiditativam Dei, & per speciem propriam habitam optimè posse Deum ipsum attingere cum præcisione ab existentia absoluta; non quòd vnam formalitatem diuinam ab aliâ præsciudere valeat; hoc enim repugnat; sed quòd totum Deum in aliquo statu diuerso ab absoluto existentiæ possit attingere: hoc enim bene fieri potest, vti explicuimus. Tantumdemque venit dicendum de cognitione existentiæ conditionatâ, quæ Deus prout existens sub conditione per propriam speciem cognosci potest, ut statuimus. Secundò

liquet, quomodo quævis eiusmodi cognitionum non sit strictè visio intuitiva Dei, nec faciens beatum habentem illam. Per quod ad cætera. Aduersariorum argumenta oppositum positivum contententia patet solutio.

QVÆSTIO IV.

An sit possibilis cognitio clara, & per propriam speciem habita de Deo prout absolute existente, quæ non sit de eodem prout præsentem. Atque adeo neque visio beatifica.

PRO resolutione suppono primò, Deum bifariam posse cognosci vt præsentem. Primò præsentem temporali. Secundò præsentem locali. Id cognoscitur vt præsens præsentem temporali, quod cognoscitur vt iam nunc existens in eadem temporis mensurâ, in qua iam nunc existens est tum cognitio, per quam cognoscitur, tum cognoscens, à quo cognoscitur. Quippe rem esse præsentem temporaliter, siue existentem de præsentem, nihil est aliud, quàm illam habere iam nunc actuale esse, siue illam iam nunc actu existere in rerum naturâ. Similiterque tempus præsens, seu potius pars temporis præsens à futuris, & à præteritis distincta ea dicenda venit, quæ, quæ ratione est, iam nunc æqualiter, siue præsentem est, vt pluribus explicatum est in Pharo scient. disp. 10. q. 3. id autem, rigorosè loquendo, vt præsens præsentem locali cognosci dicitur, quod cognoscitur vt existens in eodem spatio locali, in quo est cognitio, per quam cognoscitur, & cognoscens, à quo cognoscitur. Tametsi, loquendo laxius, id etiam vt præsens localiter cognosci dicitur, quod cognoscitur vt existens in spatio ita propinquo, seu potius aperto cognoscenti, vt inde illum conaturaliter mouere queat ad sui cognitionem. Sic enim solent oculi videre vt præsentia ea obiecta, quæ in eorum prospectu sunt.

Suppono secundò ex dictis etiam latius loco citato, rem esse futuram, aut præteritam, nihil esse aliud, quàm existere illam in tempore, quod prius, aut posterius est tempore præsentem, in quo, siue ex quo dicitur illa futura, aut præterita. Dicitur autem absolute res futura, aut præterita, quæcumque in tempore posteriore existura est, aut extitit in anteriore respectu præsentis; siue ea in præsentem etiam existat, siue non item. Tametsi, quæ de præsentem non existit, purè futura, aut purè præterita dici possit ad distinctionem alterius casus.

Suppono tertio ex dictis ibidem, rem esse futuram, esse præsentem, & esse præteritam, diuersas veritates esse obiectiuas comparatione intellectus creati diuersis iudicijs successu temporis iudicabiles ab ipso verè, & non aliter. Iudiciaque proinde creata, siue ea per proprias species, siue per alienas sint habita, de futuro, de præsentem, & de præterito suapte essentialia esse diuersa; atque adeo vnum in aliud nullatenus transire posse. Cuius vtriusque esseri probatio ex loco citato petenda est.

Suppono quartò ex dictis q. præced. possibilis esse apprehensionem simplicem de Deo prout